

Rómer Flóris: A Bakony, terményrajzi és régészeti vázlat. Győr, 1860. 176-177.
<https://mek.oszk.hu/15000/15064/15064.pdf>

Részeseg németek által tévútra vezetettvén, egy jó félórát kerültünk, míg végre szép csendes esőben a városlódi esperes úrhoz betérhettünk. Ezen ma mintegy 2000 lakost számláló, jó módú német gazdaktól lakott falu, hajdan az ország egyik legnépeseb és tán leggazdagabb kolostorával bírt. De a 300 szerzetest magába fogadó néma barátok itteni nevezetes zárdája, annyira eltűnt, miszerént ma már alig képesek helyét is mutatni. Tanúságos jelképe minden emberi nagyságnak.

Mind azt, a mit a 300 év előtt még annyira hatalmas kolostorból, — mely 300 fegyveres lovast tudott háború idejében kiállítani — bírunk, áll egy a mostani újabbszerű templom mellett fekvő és összetörött vízmedencéből; két a plébánia lépcsőjénél befalazott halképből; egy vörös márványmedencéből, melyen két szárnyas angyalfőt láthatni; és végre egy nyolcszögű oszlopdarabból, melynek váltogató lapjain négy paizson: 15Z1 évszámot; Magyarország hármás dombon álló kettős keresztjét; négy folyójú címerét; és koronás fejű kiterjesztett szárnyú sast láttam.

Kimentem a nagy halastó kőgátjához is, mely a benne található faragott, többnyire tagozott, kövek után ítélve minden esetre újabb időben javított. A monda szerént e környéken mintegy kilenc ilyen nagy tó volt, ezek manap mind szép rétek gyanánt használatnak. Találni még a faluban, itt-ott elszórva, többnyire lépcsőkül használt, faragott köveket, de mi ez mind oly roppant kiterjedésű kolostor után! Tapasztaljuk a romba dülő építményeknél, miszerént első az urak használják a köveket haszonépületekre, s mit azok fennhagynak, azt a köznép prédálja — először a sas és orosz lány, utánuk az apróbb állatkák viszik osztályrészüket.

Ezen egész kutatást a legnagyobb eső dacára, ernyőm alatt tettem; egy részét az érdekesebb daraboknak hamarjában le is rajzoltam; de hogy célunkhoz hamarabb juthassunk, az éji szállást ft. esperes Úrnál el nem fogadhattam, hanem a barátságos fogadtatást szívből megköszönvén, Kis-Lödre mentünk, hogy onnan másnap annál könnyebben Úrkútra érhessünk.